

Světově uznávaný odborník na telemetrii Lubomír Peške s varanem, v jehož útrokách se nachází nártoun označený vysílačkou.

foto: Tomáš Deněk

Zakázaná pochoutka

Píp, píp, píp, píp – ozývá se noční tmou zvuk radio-přijímače. Tón postupně sílí a zase slábne podle toho, jak otáčím anténou ve snaze zachytit signál z vysílačky, kterou jsme před pár dny označili jednoho z nejmenších primátů světa. Zde na ostrově Bohol probíhá už druhým rokem sledování nočních skřítků pralesa, nártounů filipínských (*Tarsius syrichta*). Výzkum se letos provádí v okolí města Bilar, více ve vnitrozemí ostrova. Bilar je místo pro turisty poměrně nezajímavé. Kdyby neleželo na trase na jednu z nejvýznamnějších atrakcí Boholu, Čokoládové hory a nebyť zde ochranná stanice Simply Butterflies, kde můžete spatřit několik druhů místních motýlů včetně těch ohrožených, asi jen velmi zřídka by sem někdo z turistů zavítal. Pro nás je to však místo významné, nacházejí se tady totiž hned dvě chráněné oblasti a co víc, žijí zde nártouni!

Jak tedy probíhá vlastní sledování zvířátka, které se vejde do dlaně, je aktivní v noci a žije velmi skrytě? Abychom vůbec měli šanci o jejich životě něco zjistit, museli jsme je označit miniaturními vysílačkami. Procházíme po cestičkách, které jsme povětšinou

sami vysekali, šplháme do kopců a proplétáme se spleť lán. Píp, píp, píp, za svitu čelovky změřit azimut odkud nejsilnější signál vychází, zapsat a rychle pokračovat dál, než nártoun uteče. Takhle plynuly naše noci od 7. února, kdy se nám poštěstilo chytit a označit naši první samičku. Od svého adoptivního rodiče dostala jméno Thea a dělala nám radost. Její území se nacházelo více méně na svahu jednoho kopce, občas přeběhla přes hřeben, to už tedy k naší menší radosti. Při-

bližně po dvou týdnech jsme ale signál nemohli zaměřit. Možných vysvětlení bylo více, nártoun mohl zalézt za skalku, přes kterou signál nechytíme, nebo se vydal na „výlet“ trochu dál, než je u něj zvykem. Proto jsme vyčkávali a chodili situaci několikrát za noc i přes den kontrolovat.

Po třech dnech máme konečně signál! Okamžitě vyrazíme obhlédnout situaci. Nártouna příkrčeného někde u kmínku ale bohužel nenacházíme. Dostali jsme se ke skále a signál zcela jasně vychází z jedné z nepřerobných puklin. Nártouni se nám i loni občas schovali do jeskyňky, obzvlášť když byli

ZACHRAŇME SKŘÍTKY

● **Nártoun filipínský** bývá chybně nazýván nejmenší opičkou světa. Není ani opička, ani nejmenší. Svou velikostí ovšem patří k nejmenším primátům (váží přibližně 110–140 gramů). Své jméno dostal podle prodloužených nártů. Jsou pro něj typické **obrovské oči**, které

dohromady váží víc než jeho mozek. Hlavu dokáže obrátit o 180° na každou stranu, aniž by pohnul tělem. ● **Sledování miniaturního nočního tvora** je v terénu velice obtížné. Pro výzkum nártounů je třeba

vybavení. Chcete pomoci zachránit toto unikátní zvíře?

Adoptujte si ho na dálku!

Váš příspěvek pomůže uhradit náklady na pořízení jedné vysílačky. Více informací na www.tarsiusproject.org.

● **Magazín Koktejl je mediálním partnerem projektu Tarsius**, který se zabývá výzkumem nártounů na filipínském ostrově Bohol. Exkluzivní reportáž z tohoto místa jsme otiskli v září 2009.

Mlilada Petrů je vedoucí projektu Tarsius. Svůj život se rozhodla zasvětit studiu tvorečka, který se vejde do dlaně. Práce výzkumníka uvnitř filipínské džungle je náročná nejen fyzicky, ale i technicky.

vyrušení, navrhuju proto vyčkat do večera, jestli zvíře vyleze. Buší mi srdce a snažím se zaplašit všechny negativní myšlenky, což po nálezu svlečky (tj. svlečené kůži hada) v těsné blízkosti nory jde jen těžko. Večer zvíře opravdu vylezlo, signál zmizel a opět ho nemůžeme najít. Druhý den se vydáváme zpátky ke skalce. Signál zde není, zato nás přes nos praští puch jak z hadího domu. U výlezu z pukliny nacházíme zbytky trusu a dlouhou zřetelnou plazivou stopu. Kapka naděje, že Thea žije, se zmenšila na minimum. Co teď, o nártouna jsme přišli, máme aspoň šanci dostat zpátky vysílačku v hodnotě čtyř tisíc

z tlamy nenažraného predátora? Následuje bouřlivá porada co s hadem, když je poměrně slušná šance, že bude jedovatý a vysílačku nám nedá zadarmo. Zatímco já si jdu po včerejší probdělé noci lehnout, kolegové vyrážejí do terénu pokusit se zachytit signál a zjistit situaci a připravit se případně na lov následujícího dne. Než jsem stihla oka zamhouřit, zvoní telefon. „Máme ho!“ slyším Tomášův hlas plný vzrušení a lovecké vášně. „Co to je? Jak je to velký?“ ptám se netrpělivě. A hlavně: „Jak jste to chytili?“ Tomáš s Lubošem už mi líčí, jak šplhali do svahu za signálem a najednou zahlédli tlustý ocas

koukající z pukliny ve skále. Při dalším pohledu se ukázaly i nohy. Nártouničku nám nesnědl had, nýbrž varan! Tím lépe pro nás, není jedovatý a tak ho Tomáš vyzbrojený pracovní rukavicí vytahuje z nory a Luboš strká draka měřícího i s ocasem jeden metr do batohu. Píp, píp, píp ozývá se z varanova břicha. Co teď s ním? Je to už čtyři dny, co samičku sežral, a začínáme mít obavy, jestli vysílačka z jeho útroch samovolně vyjde a navíc nepoškozená. Varan se stěhuje do terária ke mně do pokoje a já okamžitě kontaktuji kolegy z pražské zoo s prosbou o radu. Odpověď zněla: „Nalej do něj olej, co se do něj vejde, a pár dní počkej.“ Po mnohaminutovém boji se mi podařilo varana přemoci, do tlamy mu strčit trychtýř a nalít asi deci oleje. Teď nezbyvá než čekat. Místní Filipínci jen nechápavě kroutí hlavou a snaží se mě přesvědčit, že varan uvařený v kokosovém mléce je delikatesa a vysílačku bychom tak měli hned. Já to ale nevzdávám, navíc mám pocit, že jedna oběť téhle tragikomické historky je ažaž. Po další noci strávené v lese se vracím opět k varanovi. Beru ho do ruky a vida, bříško nepípá. Máme vyhráno. Varanovi se očividně po oleji udělalo špatně a vysílačku vrátil. Všichni doufáme, že si to jednou provždy zapamatuje a nártounům se zdaleka vyhne. Varan putuje zpátky do lesa, pro jistotu však na druhý břeh řeky. 🌍